

Sagalitteratur

Íslendingasagaer/ættesagaer

Tidspunkt: opphav – nedskriving - oppbevaring

- Flatøybok er det største av de islandske manuskripter fra middelalderen. Det regnes også som særlig vakkert; det består av 225 fine pergamentblad, nennsomt skrevet og illustrert. Innholdet: sagaer om de norske kongene som også finnes i [Snorre Sturlasons Heimskringla](#).
- en gave fra biskop Brynjólfur til kong Fredrik III og var plassert på Det Kongelige Bibliotek i [København](#).
- I [1971](#) ble Flatøyboka og [Codex Regius](#) etter lange forhandlinger igjen ført tilbake til Island som en islandsk nasjonalskatt og blir nå oppbevart og studert på [Árni Magnússon institutt](#) i [Reykjavík](#).

du
 in
 af
 of
 jar
 o
 i
 la
 illu
 n
 or
 itty
 sig
 a
 r
 ma
 i
 a
 m
 be
 r
 at
 r
 i
 i

su gallauting gledi e margi vaa enni at ikentia en ni sogum ma en
 margu gamna hapi nu hui p r gamant r gledi te ikappellaz e en
 porlgi einu p var fua arpa pa e vel stendi at ga. fr linn natitu e
 hui pulant at pulgia. *hev hefr vpi soglu sinu fua fgarlon*
Su rima e stiran noegi ligu fugi r eustem harald
 linn gilla. apathga a fua dogu r hui tui r parveinu
 leos fua r vual kamban. vual pek konu noxen
 e guihilla het ho gar tkiothiga r e sinu her r lag
 di fua r vual p sin lueni bura r mshigiv
 deann te opthiga kan at arbat p sin te sidan ma
 vaa moki voldaug r mikil vandandi. Guihilla mod
 ho sagdi enni dnu ad. sinu r paddi. hein potu te ho
 di r agathiga lopehni nochi r hugdir ho lenti thullou
 vaa at barnu p e ho gecku en pionutu kona har
 sat p kma hi r thyllu taka r barninu hej paddi. en
 e hi potu sem barnu di part fua no hej thaxlu unkilli
 a konnua pa e up hi sat r halladi akapliga r mli r
 Guihilla mun hu hej part vridigan buru r moki
 ogligan. pa komr ho porutnas r gu getuadi di p e ho
 hapa part en hi lundir sem p di tem en vel unkill
 en lra tem r huiu te fmoi at lit en gloadi ap sin
 r moki at alla sega pligu gneit ap te ap varu sin
 sem akapligar vaa hent r apli. ho mli r pionutu ko
 nuna geimnu r vandliga buru fua r huiu r ar
 ei vdi ad m var r fr pleitu m fukia vridigt e
 lra. sidan potu hi te par taka stemu r leydi r hol eni
 unku r hulu vandliga m; kludu. en e par hopdu
 r huda te par viltou pa pligu gneitari alla vaa
 rgegnu klodu r r alt loptustir man par gort m
 moki nos ap pelli ogu e ap stemu stov. pa vabna
 di ho. vual r guihilla attu sin e hui het r doct e
 attu sinna stenkun fua sin r petr stey en attu pau vual pleire dar

Obs! ikke bland med Codex Argenteus – Uppsala (Wulfila bibel)

- **Codex Regius** ([latin](#) for «Kongens bok», på [islandsk](#) *Konungsbók*) er navnet på ulike [håndskrifter](#) som har vært i kongelig eie, men oftest menes katalognummer GKS 2365 4to,^[1] et islandsk [manuskript](#) og en [kodeks](#) som antagelig ble nedskrevet på [1270-tallet](#). Innholdet er imidlertid langt eldre. Manuskriptet inneholder 31 dikt fra [Den eldre Edda](#), og er eneste kilde til de fleste av dem. Av disse 31 diktene blir 11 karakterisert som «gudedikt», de resterende 20 som «helte-dikt» med handling fra [myten](#) om [Sigurd Fåvnesbane](#) og gjukungene (også kalt «[nibelungen](#)», tåkeætten). *Codex Regius* er skrevet på [pergament](#) [typen vellum](#).

Sagaer/ sögur

- ***Gisle Surssons saga*** ([norrønt](#): *Gísla saga Súrssonar*) er en [islendingesaga](#) fra [1240/1250](#)^{[1][2]}. Historien foregår i Nordvest-Island på [900-tallet](#) og handler om *Gisle* som dreper sin søsters mann som hevn for et annet drap, og som blir dømt fredløs. Sagaen har blitt beskrevet som «prototypen för de så kallade *skógarmanna* (de fredlösas) sagor»^[1],

Om teksten

- Sagaen er nedskrevet i en kristen tid, og gjenspeiler etiske normer fra en førkristen tid.
- Sagaen er kjent i to versjoner, den eldste er kjent fra håndskriftet AM 556a fra sist på 1400-tallet og i fragment fra håndskriftet AM 445c, som er noe eldre. AM 556a beskrives som den beste teksten, men også denne har noen små tilføyelser som senere skrivere har ført inn i teksten.^[2] En yngre versjon er kjent fra papirhåndskrifter fra 1600- og 1700-tallet. I den yngste versjonen er første del utvidet, blant annet med stoff fra norsk historie.
- I den eldste, korteste versjonen av sagaen sies det ikke eksplisitt hvem som er Vesteins morder. I den yngre, lengre versjonen sies det eksplisitt at det er Torgrim som er drapsmannen, og Torgrim navngis også som drapsmannen i [Sagaen om Øyrbyggjene](#).^[4] [Anne Holtsmark](#) har imidlertid i en studie over sagaen argumentert for at det er Torkjell som er drapsmannen.^[7]
- Sagaen er flere ganger oversatt til bokmål, først av [P.A. Munch](#) i 1845, sist av [Vera Henriksen](#) i 1985.^{[8][9]} Den er også flere ganger oversatt til nynorsk, først av [Georg Grieg](#) i 1905 og sist av Dagfinn Aasen i 1993.^{[10][11][12]}
- Den islandske filmen [Den fredlause](#) (*Útlaginn*) fra 1981 er basert på sagaen.^[13]
-

Theodore Anderson. «Some Ambiguities in Gísla saga». *Bibliography of Old Norse Icelandic Studies* 1968. København, 1969.

- *«Det heroiske kvad er en skjebnetragedie ('tragedy of circumstances'), Gísla saga er en tragedie hvor valgmuligheter spiller inn ('tragedy of alternatives'). Den germanske heltens situasjon er moralsk sett enkel, hans handlinger bestemmes av en skjebne som han ikke rår over. Gíslis situasjon er bragt i overensstemmelse med fornuften og er følgelig mer komplisert, han gjør valg som vi oppfordres til å bedømme. Vi er ikke sikre på at Gíslis trengte å ta hevn mot Bård og Torgrim slik han gjorde, og vi mistenker ham for å ha hatt andre motiver enn å forsvare sin ære. Sagaens forfatter presenterer ikke rigide normer, men paradokser: Opprettholdelse av ætte-æren ender med å ødelegge ætten. [...] Årsaken til Gíslis ulykke er at han holder fast ved en foreldet moralkodeks. Han er en tvetydig skikkelse fordi han er fanget mellom to tidsaldre og to moralnormer. Og beretningen om ham er tvetydig fordi den på én gang er den saga som mest tydelig låner heroismens ytre former - og den saga som klarest stiller spørsmål ved heltens tradisjonelle oppførselsmønster.»*

Spørsmål/begrep

- Goði/goðord
- allting
- Lagnad
- Drøm
- Skald (Egil Skallagrimsson)
- kenning
- Heiti – poetisk omskrivelse
- Maðr
- Óðr (vznět) – mulighet til å ta imot guddommelig inspirasjon og ekstase i kampen
- Hugin og Munin (ravn)